

20 ROKOV OZBROJENÝCH SÍL SLOVENSKEJ REPUBLIKY

POZNÁMKY

Dr. Imrich **PURDEK**

ÚVOD

Na začiatku deväťdesiatych rokov 20. storočia došlo v strednej a východnej Európe k množstvu prevratných zmien, kedy sa začala zmena komunistického totalitného systému na demokratický. Uskutočnilo sa zjednotenie Nemecka a zároveň nastal postupný rozpad mnohonárodných slovanských federatívnych štátov, čím sa podstatne zmenili vnútorné hranice štátov Európy a rozdelenie politických síl. Tento sled udalostí bol však taký rýchly, že zastihol príslušníkov obidvoch strán železnej opony nepripravených. Skončilo sa obdobie studenej vojny a pominula sa hrozba globálnej konfrontácie vyhrotenej pretekmi v zbrojení, ktorých vrchol bol zaznamenaný v 70. a 80. rokoch medzi dvoma jadrovými superveľmocami – USA a Sovietskym zväzom. V bývalých socialistických štátoch sa uskutočnili slobodné voľby a nastúpili cestu politickej i hospodárskej transformácie. Európa prežívala eufóriu z víťazstva ideálov demokracie, vlády zákona a slobodného trhu. Tieto zásadné medzinárodné a vnúropolitické spoločenské zmeny vytvorili historickú šancu pre slovenský národ.

Slovenská republika (ďalej len „SR“) vznikla ako moderný, demokratický a právny európsky štát. Na zabezpečenie vlastnej obranyschopnosti, ako jednej zo základných funkcií samostatného suverénneho štátu, prijala nevyhnutné právne normy, a tak bola zriadená Armáda Slovenskej republiky (ďalej len „Armáda SR“). Postupnou transformáciou vznikli Ozbrojené sily Slovenskej republiky (ďalej len „Ozbrojené sily SR“). Za 20 rokov prešla Armáda SR a následne Ozbrojené sily SR zložitým transformačným a reformným procesom.

1 ARMÁDA SLOVENSKEJ REPUBLIKY V ROKOCH 1993 – 2002

Na zabezpečenie obrany SR bola dňa 1. januára 1993 na základe zákona Národnej Rady SR č. 3/1993 Z. z. vytvorená Armáda SR (zákon bol schválený NR SR 16. decembra 1992). V zákone bola Armáda SR považovaná za atribút štátnej moci nového aktéra na medzinárodnej scéne. Jej úloha bola v zákone formulovaná nasledovne: „... brániť slobodu, nezávislosť, suverenitu, územnú celistvosť Slovenskej republiky a pomáhať pri odstraňovaní následkov živelných pohrôm a katastrof ohrozujúcich životy alebo majetok vo veľkom rozsahu“. Armáda SR plnila aj úlohy v rámci mierových síl OSN, vojenských misií a iných medzinárodných organizácií.

POZNÁMKY

Na zabezpečenie riadenia obrany SR bolo zriadené Ministerstvo obrany Slovenskej republiky (ďalej len „MO SR“) v hlavnom meste SR v Bratislave. Na zriadenie MO SR vláda, ešte v roku 1992, vymenovala plk. Ing. Bohumila Gerinca za vládneho zmocnenca, ktorý zodpovedal za jeho organizačné a materiálne vytvorenie.

MO SR sa stalo ústredným orgánom štátnej správy na zabezpečenie obrany SR, výstavbu a riadenie Armády SR, na zabezpečenie koordinácie činnosti všetkých ústredných orgánov štátnej správy a právnických osôb v rámci organizácie riadenia a prípravy na obranu SR, na zabezpečenie nedotknuteľnosti vzdušného priestoru, na koordináciu vojenskej letovej premávky s civilnou letovou premávkou a na riadenie vojenského spravodajstva.

Veliteľstvo Armády SR bolo sformované ako samostatný prvok velenia a riadenia na základe kapacít bývalého Vojenského veliteľstva Východ v Trenčíne, doplnených o prvok velenia vojenského letectva a protivzdušnej obrany (ďalej len „LaPVO“). Veliteľstvo bolo súčasťou rezortu MO SR a plnilo hlavné úlohy pre oblasť riadenia a velenia Armády SR pri realizácii základných úloh a opatrení obrany štátu, realizácie rozvoja a výstavby ozbrojených síl – Armády SR, realizácie personálnej politiky v podmienkach Armády SR a realizácie systému vzdelávania a prípravy vojenských profesionálov vo vojenských školách a špecialistov druhov vojsk v školiaciach zariadeniach Armády SR.

Od 1. januára 1993 bol velením Armády SR poverený generálmajor Ing. Július Humaj a 18. marca 1993 ho prezident SR Michal Kováč ustanovil do uvedenej funkcie. Jeho zástupcom bol generálmajor Ing. Andrej Sabol.

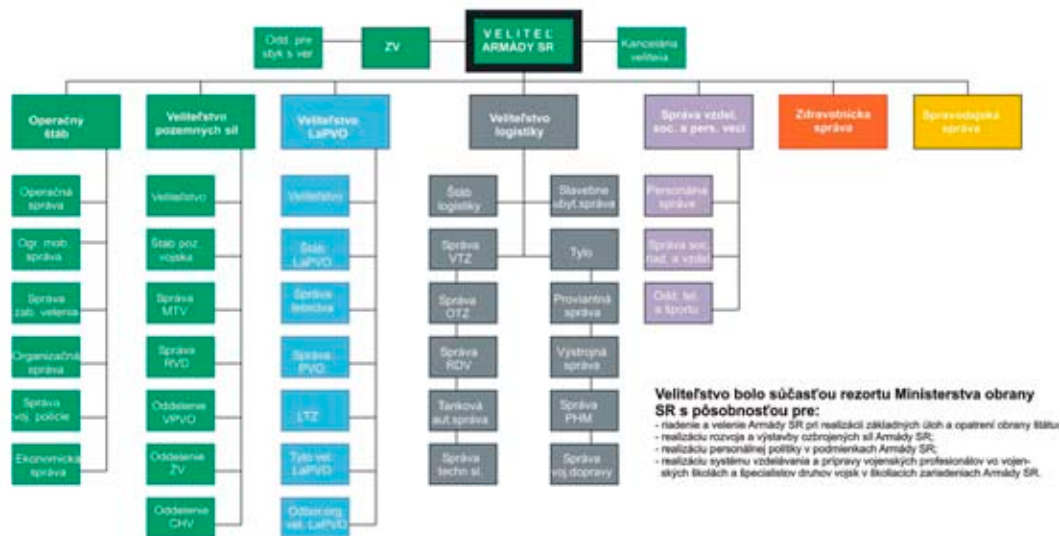
Armáda SR bola zložená z nasledovných druhov vojsk:

- Pozemné vojsko (ďalej len „PV“) – veliteľstvo PV bolo orgánom na riadenie PV, na odborné a metodické riadenie vojsk Armády SR v oblasti pozemného výcviku.
- Vojenské letectvo bolo jedným z hlavných prostriedkov operačného zoskupenia vojsk Armády SR s predurčením na ničenie PV a letectva protivníka, jeho záloh, dôležitých objektov, na podporu boja PV, na vysadzovanie a podporu vzdušných výsadkov, na vedenie operačno-taktického prieskumu a rádioelektronického boja.
- Protivzdušná obrana zabezpečovala suverenitu vzdušného priestoru SR, tzn. protivzdušnú obranu obyvateľstva, vojsk a dôležitých objektov na teritóriu štátu. Vykonávala rádiolokačný prieskum vzdušného priestoru, zabezpečovala informovanie vojsk o vzdušnej situácii a bola pripravené na ničenie prostriedkov vzdušného napadnutia.

- Vojenské spravodajstvo.
- Vojenská polícia.
- Vojenské školstvo.

K 1. januáru 1993 mala Armáda SR 53 000 vojakov, 995 tankov, 1370 BVP a OT, 1 053 delostreleckých systémov, 146 bojových lietadiel a 19 bojových vrtuľníkov.

ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA VELITEĽSTVA ARMÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY (1. 1. 1993)

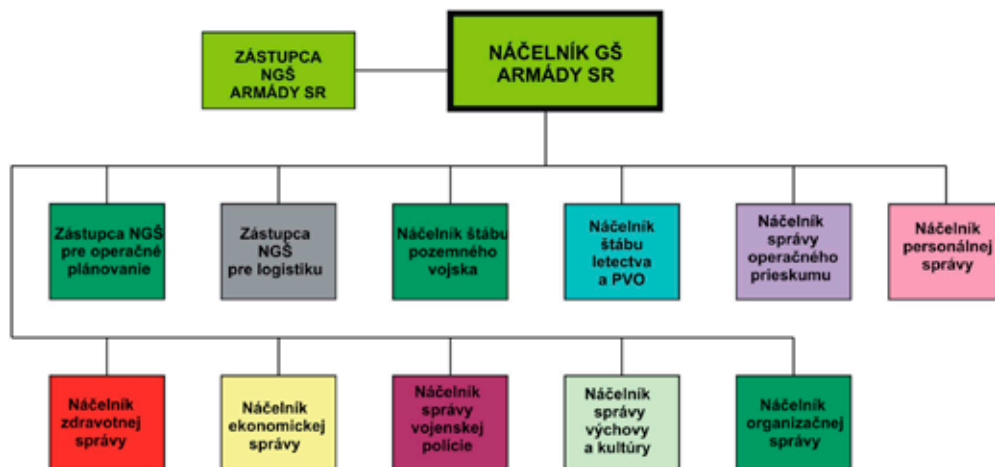
Po vzniku SR sa na základe analýzy ďalšieho možného vývoja v oblasti bezpečnosti ukázalo, že sa budú zvyšovať požiadavky na obranyschopnosť SR a jej armádu. Z tohto dôvodu sa pristúpilo k transformácii obrany SR a Armády SR. Obranná doktrína SR, schválená NR SR dňa 30. 6. 1994, stanovila Armáde SR „... pripravovať sa na odvrátenie hrozieb suverénneho štátu na vlastnom území.“ Vzhľadom na obmedzené zdroje a limitovaný obranný potenciál SR doktrína zároveň upozorňovala, že z hľadiska dlhodobého výhľadu môže SR požadované záruky a účinnú obranu zabezpečiť len začlenením sa do kolektívnej obrany NATO. Konceptia výstavby Armády SR do r. 2000 stanovila ciele a úlohy transformácie. Jej hlavným cieľom bolo vybudovať relatívne malú, modernú, kvalitne vyzbrojenú a vycvičenú armádu so zodpovedajúcou logistikou, schopnú po doplnení zálohmi zabezpečiť obranu SR.

Celková stratégia transformácie predpokladala vznik nových organizačných štruktúr, celkové prezbrojenie a modernizáciu armády a zvýšenie úrovne profesionalizácie. V rámci tejto stratégie sa počítalo s tromi etapami, v ktorých boli úlohy z uvedených oblastí zoradené v časovej postupnosti.

1. etapa (1994 – 1995), mali sa v nej rozpracovať základné strategicko-operačné princípy a operačné použitie druhov vojsk, zabezpečiť jednotu velenia a optimalizovať štruktúru prechodom na brigádnu a zborovú štruktúru armády, splniť požiadavky vyplývajúce zo Zmluvy o konferencii o ozbrojených silách (ďalej len „KOS“), vytvoriť funkčné prvky podpory armády.

POZNÁMKY

STRUKTÚRA GENERÁLNEHO ŠTÁBU ARMÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY
(od 1. 9. 1994)

Pôsobnosť Generálneho štábu:

- riadi a velí armáde; - realizuje jej výstavbu; - zabezpečuje bojovú a mobilizačnú pohotovosť; - realizuje personálnu prácu; - realizuje systém vzdelávania a prípravu špecialistov druhov vojsk v školiaciach zariadeniach; - zabezpečuje nedotknuteľnosť vzdušného priestoru Slovenskej republiky a koordináciu letovej premávky s civilnou letovou premávkou.

Generálny štáb plnil úlohy v oblastiach:

1. Koncepcnej a normotvornej;
2. Zabezpečovania úloh vyplývajúcich z gestorstva medzinárodných zmluvných vzťahov a zahraničných aktivít;
3. Riadenia, velenia a kontroly;
4. Personálnej a sociálnej;
5. Ekonomickej a v oblasti logistiky;

2. etapa (1996 – 1997), bola zameraná na ukončenie organizačných zmien, stabilizáciu štruktúr, postupné zvyšovanie bojového potenciálu cestou rastu intenzity výcviku, realizáciou programov vyzbrojovania a zvyšovania úrovne profesionalizácie.

POČTY OSÔB, HLAVNÝCH DRUHOV VÝZBROJA A TECHNIKY ARMÁDY SR
V ROKOCH 1993 - 1997

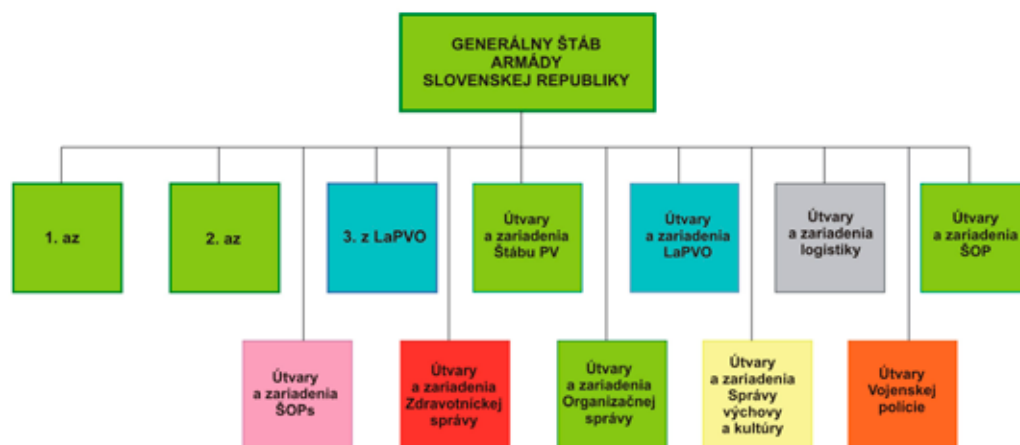
	1993	1994	1995	1996	1997	Z KOS
Osoby	53 037	45 711	42 620	40 650	35 275	46 667
Tanky	995	745	644	478	478	478
Obrnené transportéry	1 370	944	749	683	683	683
Delostrelostrelectvo	1 058	813	632	383	383	383
Lietadlá	146	122	116	114	113	115
Vrtuľníky	19	19	19	19	19	25

(V tabuľke sú uvedené skutočné počty)

3. etapa (1998 – 2000), mala zavŕšiť proces transformácie modernizáciou výzbroje a techniky.

Očakávalo sa, že na konci roku 2000 bude SR disponovať kompaktnou vojenskou silou schopnou v strednodobom výhľade účinne odradiť prípadných protivníkov od agresie alebo zabrániť eskalácii regionálneho konfliktu na územie Slovenska. V prípade agresie mala byť armáda schopná po mobilizačnom doplnení samostatne, alebo s podporou iných štátov a medzinárodných organizácií, obnoviť suverenitu a teritoriálnu integritu štátu. Základ zloženia armády mali tvoriť sily PV a sily LaPVO podporované železničným vojskom a silami civilnej obrany. Úspešný priebeh a dosiahnutie cieľov transformácie, spájané s magicky príťažlivým rokom 2000, mali vytvoriť všetky nevyhnutné vojenské podmienky na začlenenie SR do systému kolektívnej obrany NATO.

ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA VOJSK V PODRIADENOSTI GENERÁLNEHO ŠTÁBU ARMÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY
(k 31. 12. 1996)

Stav počtov vojsk a hlavných druhov zbraní a bojovej techniky Armády SR podľa Zmluvy o konvenčných ozbrojených silách k 31. 12. 1996:
478 bojových tankov
683 bojových obrnených vozidiel
383 delostreleckých systémov
113 bojových lietadiel
19 bojových vrtuľníkov
Početný stav vojsk: 45 483 osôb.

POUŽITÉ SKRATKY:
1. az-1. armádny zbor
2. az-2. armádny zbor
3. zLaPVO-3.zbor letectva a protivzdušnej obrany
PV-pozemné vojsko
ŠOP-štáb operačného plánovania
ŠOPs-štáb operačného prieskumu

Úlohy 1. etapy boli splnené. Na podporu 2. a 3. etapy bol vypracovaný Dlhodobý plán rozvoja Armády SR do r. 2000. Analýzy ukázali, že v Armáde SR nebola adekvátne pochopená podstata trendov spejúcich k plnej profesionalizácii ozbrojených síl, ktoré sa presadzujú vo vyspelých štátoch od polovice 90. rokov. Po zmenách vo vedení rezortu v roku 1998 bolo hlavným zámerom pripravovaného konceptu reformy armády vrátiť SR po neúspechoch na medzinárodnej scéne k integračným aktivitám. V roku 1999 vláda SR schválila Konceptiu reformy rezortu obrany SR do roku 2002, s výhľadom do r. 2010, ktorá naštartovala nevyhnutné procesy zmien v oblasti obrany a armády tak, aby ich výsledky podporili prípravy na členstvo v NATO. V roku 2001 bola prijatá Bezpečnostná stratégia SR, Obranná stratégia SR a Vojenská stratégia SR a súbor nových zákonov. Toto spoločne s koncepčným dokumentom Ozbrojené sily SR – Model 2010 vytvorilo ucelenú platformu na uskutočnenie komplexnej reformy ozbrojených síl, ktorá prebiehala podľa Dlhodobého

POZNÁMKY

plánu štruktúry a rozvoja Ozbroyených síl SR s využitím systému obranného plánovania. Štruktúra ozbrojených síl v cieľovej konfigurácii Modelu 2010 zahrňovala okrem generálneho štábu s podpornými organizačnými prvkami tri veliteľstvá. Základ pozemných síl v ňom tvorila jedna ľahká a jedna mechanizovaná brigáda, jeden zmiešaný delostrelecký pluk a jednotky bojového zabezpečenia a bojovej podpory. Vo výzbroji sa rátalo s 52 tankami, 164 BVP a 96 delostreleckými systémami. Vzdušné sily boli v modeli zastúpené centrom riadenia vzdušných operácií, základňou taktického letectva s bojovým krídlom a dopravnou letkou, vrtuľníkovou základňou s jedným vrtuľníkovým krídlom, jednou protiletadlovou raketovou brigádou, práporom rádiolokačného prieskumu a ďalšími jednotkami bojovej podpory a bojového zabezpečenia. Do pôsobnosti veliteľstva síl výcviku a podpory boli zaradené veliteľstvá, jednotky a základne na zabezpečenie výcviku profesionálnych poddôstojníkov, mužstva a vojakov povinnej služby, podpora velenia a logistická podpora pre veliteľov na strategickom a operačnom stupni.

Na základe nového bezpečnostného prostredia, po vstupe SR do NATO a EÚ, v snahe plniť medzinárodné záväzky, najmä však Ciele síl NATO 2004, bola aktualizovaná Bezpečnostná stratégia SR a vypracovaná nová Obranná stratégia SR tak, aby mohla byť zrušená Vojenská stratégia SR. Zároveň bol zaktualizovaný aj Dlhodobý plán štruktúry a rozvoja Ozbroyených síl SR tak, aby zahŕňal výhľad do roku 2015. Došlo k oživeniu výcviku a postupne sa začalo s modernizáciou ozbrojených síl. Z hľadiska realizácie plánovaných úloh reformy sa splnili úlohy v oblasti základných reorganizačných zmien štruktúr a v oblasti transformácie personálu. Koncom roku 2005 odišli zo zväzkov, útvarov a zariadení poslední vojaci povinnej základnej služby, a tak sa Ozbroyené sily SR od 1. januára 2006 stali plne profesionálnymi. Počet osôb v ozbrojených silách nemal prekročiť hranicu 24 500 osôb.

2 OZBROJENÉ SILY SLOVENSKEJ REPUBLIKY V ROKOCH 2002 – 2012

V Armáde SR (od 1. 7. 2002 Ozbroyené sily SR) od jej vzniku prebiehal transformačný a reformný proces ovplyvnený najmä vnútropolitickým vývojom, zmeneným medzinárodným vojensko-politickým prostredím, ekonomickými možnosťami štátu a v neposlednom rade aj snahou o začlenenie SR do západoeurópskych, atlantických vojenských štruktúr.

Hlavnou úlohou Ozbroyených síl SR bolo zaručovať obranu SR a bezpečnosť štátu pred vonkajším ozbrojeným napadnutím cudzou mocou, ako aj plniť záväzky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv, ktorými je SR viazaná. Popri tomto podieľať sa aj na zachovávaní verejného poriadku, zvrchovanosti, územnej celistvosti a nedotknuteľnosti hraníc SR, na plnení úloh v čase výnimočného alebo núdzového stavu a pri odstraňovaní jeho následkov, aj na plnení úloh v zahraničí pri humanitárnej pomoci, vo vojenských a mierových pozorovateľských misiách medzinárodných organizácií alebo v rámci vojenských cvičení. Civilné riadenie ozbrojených síl je zaručené Ústavou SR a inými všeobecne

záväznými právnymi predpismi. Tieto zverujú právomoc riadiť ozbrojené sily do pôsobnosti civilných ústavných orgánov SR. Hlavným veliteľom Ozbrojených síl SR je prezident SR. Velenie ozbrojených síl odborne, organizačne a technicky zabezpečuje Generálny štáb Ozbrojených síl SR. Na jeho čele je náčelník Generálneho štábu (ďalej len „GŠ“).

Od zriadenia GŠ, 1. 9. 1994, bol jeho náčelníkom generálplukovník Ing. Jozef Tuchyňa. Dňa 19. 8. 1998 ho vo funkcii vystriedal generálmajor Ing. Marián Mikluš, ktorý v nej pôsobil do 4. 12. 1998. V období od 4. 12. 1998 do 20. 12. 2004 funkciu náčelníka GŠ vykonával generál Ing. Milan Cerovský, ktorý odišiel do zálohy.

Od 20. 12. 2004 do 1. 12. 2011 zastával funkciu náčelníka GŠ generál Ing. Ľubomír Bulík, CSc. (dve funkčné obdobia) a na vlastnú žiadosť k uvedenému dňu odišiel do zálohy. Od 20. 12. 2011 bol do funkcie náčelníka GŠ prezidentom SR vymenovaný generálmajor Ing. Peter Vojtek. Postupnou realizáciou reformy Ozbrojené sily SR boli zložené z pozemných síl s veliteľstvom v Trenčíne, vzdušných síl s veliteľstvom vo Zvolene a síl výcviku a podpory s veliteľstvom v Trenčíne. V júni 2006 bol zrušený Úrad vojenského zdravotníctva MO SR a od 1. júla 2006 bolo zriadené vojenské zdravotníctvo s veliteľstvom v Ružomberku, ako ďalšia zložka ozbrojených síl. Okrem týchto zložiek sa na plnení úloh ozbrojených síl podieľali aj vojenské školy, vojenské sudy, vojenské prokuratúry, vojenské spravodajstvo, vyššie vojenské správy, územné vojenské správy a ďalšie organizácie zriadené ministerstvom obrany. Podľa operačného predurčenia ozbrojené sily sa delili na reakčné sily a hlavné obranné sily.

HLAVNÉ ZLOŽKY OZBROJENÝCH SÍL SLOVENSKEJ REPUBLIKY od 1. 7. 2002

POZNÁMKA:

Od 1. 6. 2006 v dôsledku zrušenia Úradu vojenského zdravotníctva Ministerstva obrany SR bolo zriadené vojenské zdravotníctvo, ako ďalšia zložka ozbrojených síl SR.

Od 1. júla 2009 Ozbrojené sily SR prešli ďalšou zmenou. Vykonaná reorganizácia operačných veliteľstiev a ostatných podriadených útvarov bola krokom, ktorý nasledoval po reorganizačných zmenách na GŠ trvajúcich jeden mesiac. Hlavným

POZNÁMKY

cieľom vykonaných zmien bolo vytvoriť profesionálne a ekonomicky dostupné ozbrojené sily, vytvoriť podmienky na efektívnejšiu funkčnosť celého systému, ktorý by vyvažoval pomer s úlohami, zdrojmi a štruktúrami. Zmeny na GŠ a jednotlivých operačných veliteľstvách boli realizované v takom rozsahu, aby sa dosiahli optimálne štruktúry a súbežne aj vnútorné procesy a činnosť jednotlivých veliteľských štruktúr. Nová organizačná štruktúra GŠ predstavovala:

- štáb pre operácie (ďalej len „ŠbO“) – 4 odbory a CRO,
- štáb pre podporu operácií (ďalej len „ŠbPO“) – 3 odbory,
- štáb pre strategické plánovanie a rozvoj spôsobilostí (ďalej len „ŠbSPRS“) – 4 odbory.

**ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA OZBROJENÝCH SÍL SLOVENSKEJ REPUBLIKY
(OD ROKU 2009)**

POZEMNÉ SILY

Pozemné sily (ďalej len „PS“) vznikli transformáciou PV. Patria medzi zložky Ozbrojených síl SR. Veliteľstvo PS sa nachádza v Trenčíne. Funkciu veliteľa pozemného vojska v rokoch 1993 – 1999 zastával generálmajor Ing. Emil Vestenický.

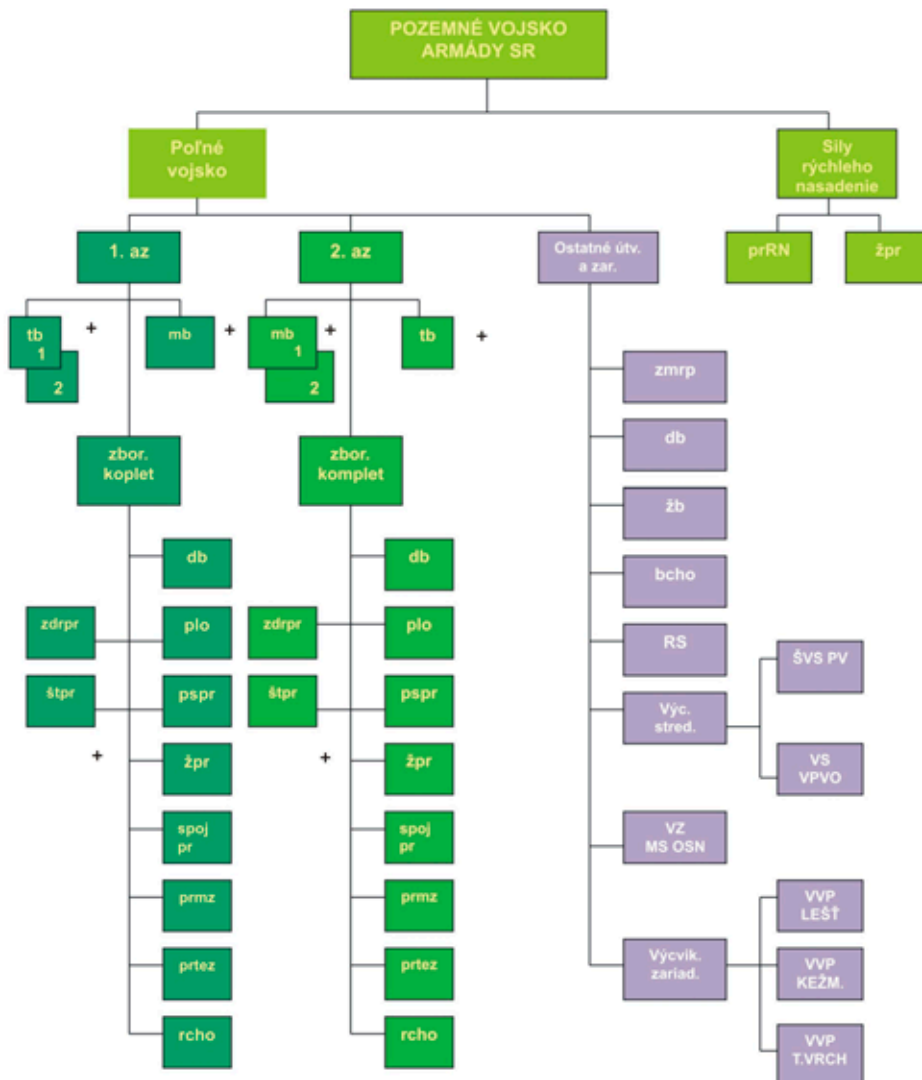
V rokoch 2000 – 2003 PS velil generálmajor Ing. Jozef Blizman a rokoch 2003 – 2004 generálmajor Ing. Oto Nečas. V ďalšom období PS velil generálmajor Ing. Milan Maxim, generálmajor Ing. Jaroslav Vývlek a generálmajor Ing. Ján Salaganič. Od 15. septembra 2012 funkciu veliteľa PS zastáva brigádny generál Ing. Ondřej Novosad.

Kľúčovou zmenou k 1. 7. 2009 na veliteľstve PS bolo pretransformovanie jednotlivých odborov z dovtedajších osem na tri. Bola vytvorená nová organizačná štruktúra v zložení odbor pre operácie (ďalej len „OdO“), odbor pre podporu operácií ďalej len „(OdPO“) a odbor rozvoja spôsobilostí (ďalej len „OdRS“).

MIEROVÁ ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA POZEMNÉHO VOJSKA
ARMÁDY SR
(OD 1. 11. 1994)

POZNÁMKY

LEGENDA:

az-armádny zbor
bcho-brigáda chemickej ochrany
db-delostrelecká brigáda
mb-mechanizovaná brigáda
pspr-prieskumný prápor
prmz-prápor materiálneho zabezpečenia
prtez-prápor technického zabezpečenia
prRN-prápor rýchleho nasadenia
plo-protiletadlový oddiel
RS- radiačné stredisko
rcho-rotácia chemickej ochrany

spojpr-spojovací prápor
štpr-štábný prápor
ŠVS PV-Školiace a výcvikové stredisko pozemného vojska
tb-tanková brigáda
VS VPVO-Výcvikové stredisko vojska protivzdušnej obrany
VVP-Vojenský výcvikový priestor
VZ MS OSN-Výcviková základňa mierových síl Organiz. spoj. národov
zmrip-zmiešaný raketový pluk
zdrpr-zdravotnícky prápor
žb-ženijná brigáda

Poznámka:
+ platilo od 1. 10. 1995

PS prechádzali štrukturálnymi zmenami. Od ich členenia na sily okamžitej reakcie, sily rýchlej reakcie a hlavné obranné sily k existujúcej štruktúre PS, ktoré sa členia na sily vysokej pripravenosti a sily s nižšou pripravenosťou. Proces realizácie

POZNÁMKY

štrukturálnych zmien po zrušení 1. a 2. armádneho zboru k 31. 3. 2000 dosahoval postupne nasledujúcu organizačnú štruktúru:

- veliteľstvo PS,
- veliteľstvo domobrany (2 mechanizované brigády, delostrelecká brigáda, mobilizačná základňa, 2. základňa ženijnej techniky a materiálu,
- 2. mechanizovaná brigáda,
- 5. pluk špeciálneho určenia (od 1. 10. 2005 do 1. 9. 2007 v podriadenosti PS),
- prápor okamžitej reakcie,
- delostrelecká brigáda,
- výcvikové základne,
- prevádzkové a zabezpečovacie útvary a zväzky.

V priebehu rokov 2005 a 2006 bola vykonaná rozsiahla ďalšia reorganizácia vojenských zväzkov a útvarov PS. Štruktúra, ktorú dosiahli koncom roka 2006, predstavovala:

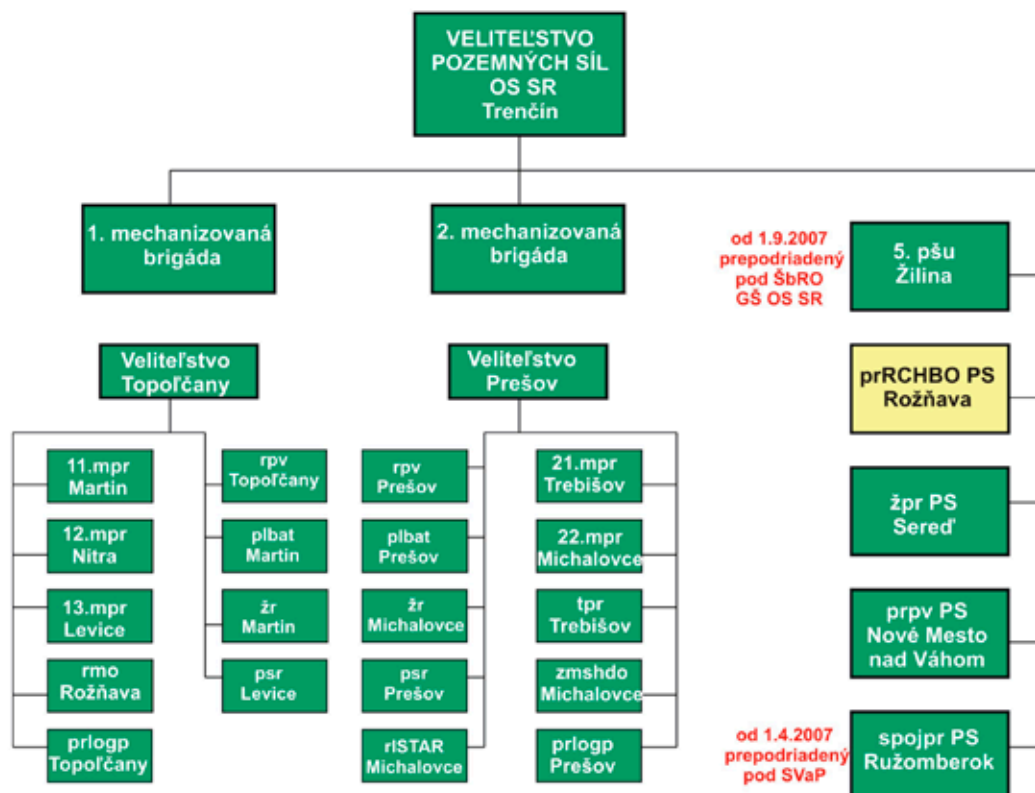
- dve brigády (1. mechanizovaná brigáda Topolčany, ktorá do 30. septembra 2006 existovala ako ľahká brigáda Topolčany a 2. mechanizovaná brigáda Prešov, ktorá do 30. septembra 2006 existovala ako mechanizovaná brigáda Prešov),
- prápor radiačnej, chemickej a biologickej ochrany,
- spojovací prápor,
- ženijný prápor,
- prápor podpory velenia.

Organizačná štruktúra mechanizovaných brigád:

- 1. mechanizovaná brigáda Topolčany – 3 mechanizované prápory (prápor okamžitej reakcie od 1. 10. 2006 premenovaný na 11. mechanizovaný prápor), raketometný oddiel, prápor logistickej podpory a ďalšie podporné a zabezpečovacie jednotky.
- 2. mechanizovaná brigáda Prešov – 2 mechanizované prápory, tankový prápor, zmiešaný samohybný delostrelecký oddiel, prápor logistickej podpory a ďalšie podporné a zabezpečovacie jednotky.

ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA POZEMNÝCH SÍL OZBROJENÝCH SÍL SLOVENSKEJ REPUBLIKY
(od 1. 10. 2006 do 31. 12. 2007)

POZNÁMKY

ORGANIZAČNÉ ZMENY V ROKU 2006 a 2007:

- reorganizácia logistiky Velenia PS OS SR s vytvorením centra materiálneho manažmentu v súlade s transformáciou materiálových tried na 5 zásobovacích tried bez navššenia tabuľkových počtov útvarov,
- reorganizácia logistiky taktických veliteľstiev a logistiky útvarov PS OS SR s vytvorením materiálnych manažmentov v súlade s transformáciou materiálových tried na 5 zásobovacích tried bez navššenia tabuľkových počtov útvarov,
- reorganizácia veliteľstva ľb na veliteľstvo 1.mb bez zmeny štruktúry a premenovania jednotiek a útvarov ľb na jednotky a útvary 1.mb a podriadené veliteľovi 1.mb,
- reorganizácia práporu okamžitej reakcie a dvoch mpr/ľb na novú organizačnú štruktúru, navššenie celkových tabuľkových počtov a premenovanie na 11., 12. a 13. mpr 1.mb,
- reorganizácia veliteľstva mb na veliteľstvo 2.mb bez zmeny organizačnej štruktúry a premenovanie jednotiek a útvarov mb bez na jednotky a útvary 2.mb a podriadené veliteľovi 2.mb,
- reorganizácia mechanizovaných práporov mb na novú organizačnú štruktúru a navššenia celkových tabuľkových počtov a premenovanie na 21. a 22. mpr 2.mb.

POUŽITÉ SKRATKY:

GŠ-Generálny štáb;
ľb-fahká brigáda;
mb-mechanizovaná brigáda;
OS SR-Ozbrojené sily Slovenskej republiky;
PS-pozemné sily;
pšú-pluk špeciálneho určenia;
psr-prieskumná rota;
plbat-protilietadlová batéria;
prpv-prápor podpory velenia;

prRCHBO-prápor radiačnej, chemickej a biologickej ochrany;
prlogp-prápor logistickej podpory;
rISTAR-
rmo-raketometný oddiel;
rpv-rota podpory velenia;
zmshto-zmiešaný samohybný delostrelecký oddiel;
žpr-ženijný prápor;

žr-ženijná rota;
spojpr-spojovací prápor;
SVaP-sily výcviku a podpory;
ŠbRO-Štáb riadenia operácií
tpr-tankový prápor;

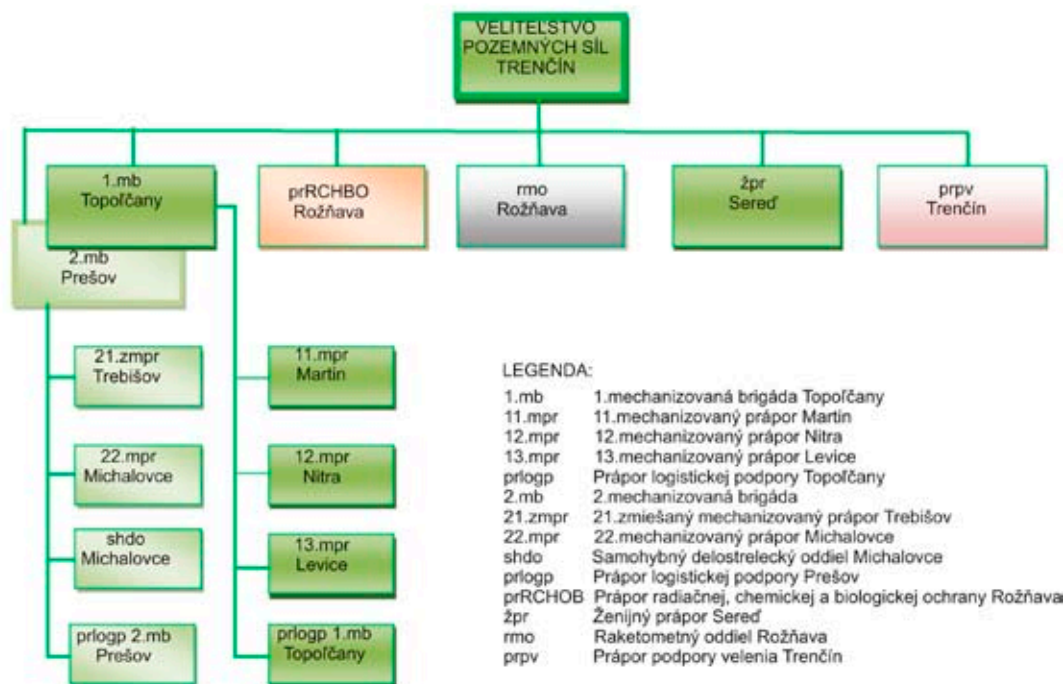
Od 1. júla 2009 prešiel do priamej podriadenosti veliteľstva PS raketometný oddiel Rožňava, ktorý bol doposiaľ v organizačnej štruktúre 1. mechanizovanej brigády Topoľčany. Ďalšou výraznou zmenou bolo aj ukončenie činnosti tankového práporu v Trebišove k 1. júlu 2009. Časť tankového práporu pôsobí pod 21. mechanizovaným práporom, ktorý sa od 1. júla 2009 premenoval na 21. zmiešaný mechanizovaný prápor Trebišov.

Medzi hlavné druhy výzbroje PS patria najmä tanky typu T-72 M1 a bojové vozidlá pechoty BVP-1, BVP-2. Perspektívne sa počítalo s modernizáciou vozidiel

POZNÁMKY

BVP-2 a s vyradením vozidiel BVP-1 z výzbroje a ich nahradením kolesovými bojovými obrnenými vozidlami. Vo výzbroji mechanizovaných práporov sú protitankové prostriedky, mìnometry 82 mm a 96 mm a protiletadlové riadené strely 3. generácie. Medzi základnú výzbroj delostreleckých jednotiek pozemných síl patrí 122 mm raketomet Modular, 152 mm samohybná kanónová hùfnica Dana a 155 mm ShKH Zuzana, ktorá je kompatibilná s muníciou, používanou v krajinách NATO.

POZEMNÉ SILY OZBROJENÝCH SÍL SLOVENSKEJ REPUBLIKY
OD 1. 7. 2009

Prieskumné jednotky sú vyzbrojené vozidlami BPSV Svatava, čo je prieskumná modifikácia vozidla BVP-1, ženijné jednotky sú vybavené rôznymi druhmi ženijnej techniky, ako napríklad UDS-110, kolesový nakladač KN-251, mostné automobily AM-50, mostný tank MT-55, odmínovací komplet BOŽENA a ženijná verzia vozidla ALIGÁTOR. Jednotky radiačnej, chemickej a biologickej ochrany sú vybavené vozidlami BRDM-2rch, TZ-74 a OBJEM. Taktiež boli do výzbroje jednotiek zaradované moderné kolesové obrnené vozidlá ALIGÁTOR vo viacerých modifikáciách.

VZDUŠNÉ SILY

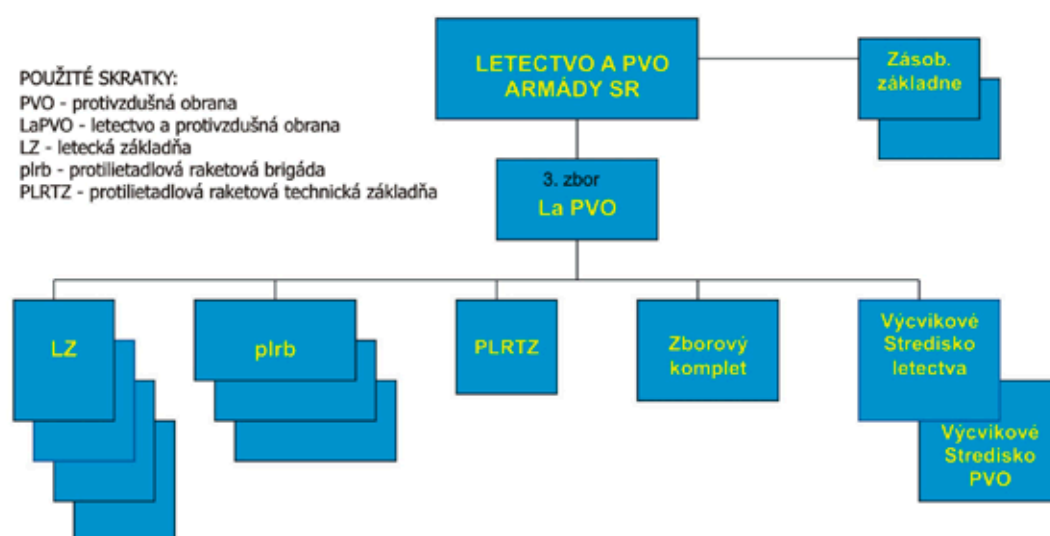

Prvého januára 2000 vzniklo veliteľstvo vzdušných síl (ďalej len „VzS“) na báze 3. zboru LaPVO ako orgán velenia a riadenia VzS. VzS patria medzi zložky Ozbrojených síl SR a sú určené na obranu zvrchovanosti SR a dôležitých politických a hospodárskych centier, regiónov, ako aj na ochranu vojsk pred údermi vzdušného protivníka a na priamu podporu boja pozemných síl.

VzS sa podieľali na mierových a humanitárnych operáciách, na eliminácii vojenských a nevojenských ohrození a na podpore operačnej a taktickej mobilnosti.

LaPVO aj v mieri plní prostredníctvom vyčlenených síl a prostriedkov úlohy blízke bojovému použitiu v pohotovostnom systéme s pôsobnosťou na celé územie SR. Hlavným miestom velenia veliteľa VzS je Centrum riadenia vzdušných operácií (ďalej len „CRVO“), ktoré svojou činnosťou zaisťuje nedotknuteľnosť vzdušného priestoru. Je vyzbrojené systémom LETVIS (letecký vizuálny informačný systém), ktorý vytvára jednotný obraz o vzdušnej situácii v reálnom čase a systémom ASOC (Air Support Operations Centre), ktorý je budovaný ako nadnárodný systém a spolupracuje so systémami v krajinách NATO.

MIEROVÁ ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA LETECTVA A PVO ARMÁDY SR (OD 1994)

VOJENSKÉ LETECTVO ako hlavný prostriedok operačného zoskupenia vojsk Armády SR. Je určené na:

- ničenie pozemného vojska a letectva protivníka, jeho záloh, dôležitých objektov v taktickej a operačnej hĺbke,
- podporu boja pozemného vojska,
- vysadzovanie a podporu vzdušných výsadek,
- vedenie taktického a operačno-taktického prieskumu a radioelektronického boja.

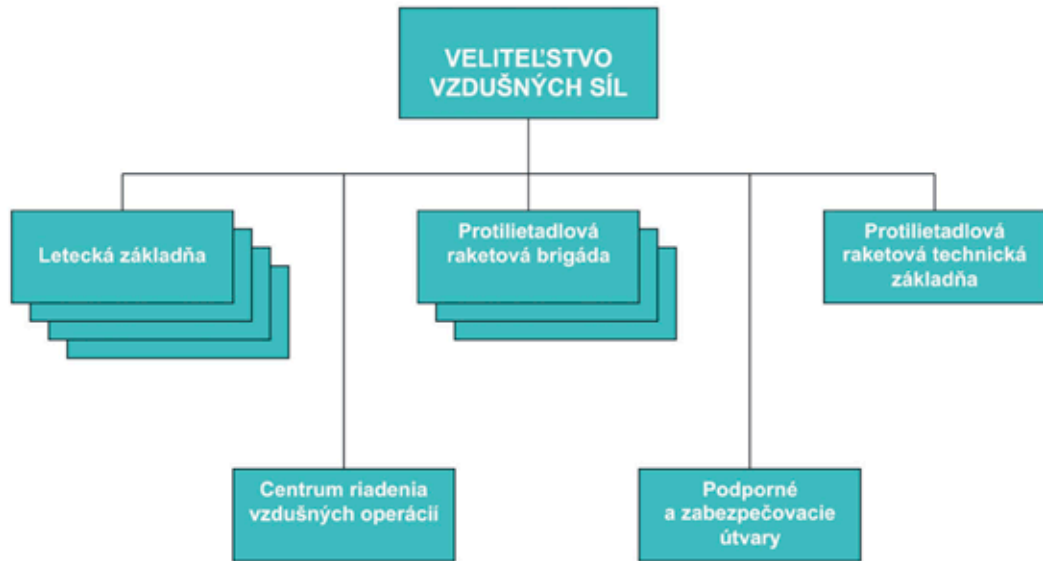
PROTIVZDUŠNÁ OBRANA je určená na:

- zabezpečenie suverenity vzdušného priestoru Slovenskej republiky s dôrazom na protivzdušnú obranu obyvateľstva, vojsk a dôležitých objektov na teritóriu štátu,
- zabezpečenie nepretržitého prehľadu o vzdušnej situácii,
- vytváranie podmienok na efektívne spracovanie jej výsledkov,
- reálne rozhodovanie o použití prostriedkov PVO.

Veliteľstvo VzS a CRVO sú dislokované vo Zvolene. Funkciu veliteľa 3. zboru LaPVO vykonával od 1. apríla 1994 do septembra 1998 (do 1. apríla 1994 zástupca veliteľa LaPVO Armády SR) generálmajor Ing. Jozef Pivarčí, veliteľom LaPVO v rokoch 1993 – 1994 a následne funkciu NŠ LaPVO v rokoch 1994 – 1999 vykonával generálporučík Ing. Štefan Gombík.

Veliteľom VzS bol od 1. 1. 2000 do novembra 2005 generálmajor Ing. Jozef Dunaj, v rokoch 2005 – 2010 generálmajor Ing. Juraj Baránek, od mája 2010 do septembra 2012 generálmajor Ing. Martin Babiak a od septembra 2012 funkciu zastáva plk. Ing. Miroslav Korba.

POZNÁMKY

ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA VZDUŠNÝCH SÍL
(k 31. 12. 2000)**Vo vzdušných silách v roku 2000 boli realizované zmeny:**

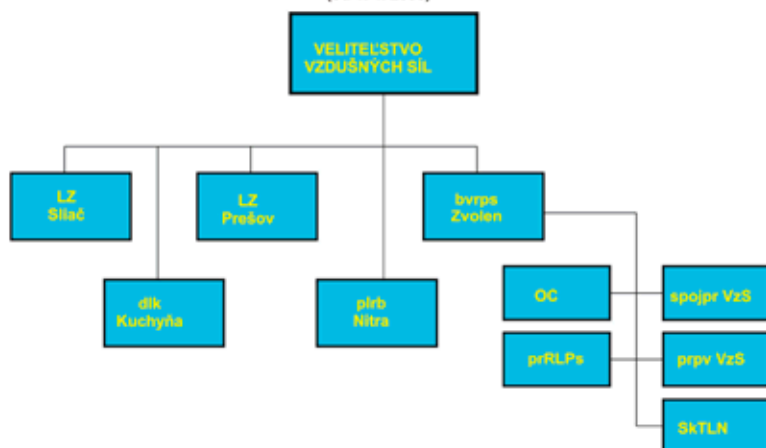
- a) k 1. 7. 2000 - na Veliteľskom stanovišti vzdušných síl bolo vytvorené PUVzP VS vzdušných síl Zvolen;
- b) k 30. 9. 2000 - bolo zrušené 373. StrRLPs Zohor 37. SkRLPsU 37. plrb;
- c) k 1. 10. 2000 - bolo reorganizované Veliteľské stanovište vzdušných síl Zvolen na CRVO (Centrum riadenia vzdušných operácií) VEKTOR-2E 37. plrb Pezinok;
- d) k 30. 11. 2000 bol redislokovaný prREB (prápor rádioelektronického boja) Nové Mesto nad Váhom a prešiel do pôsobnosti veliteľa 5. prREB (prápor rádioelektronického boja) Štúrovo;
- e) k 31. 12. 2000 - odlúčená časť 32. LZ (letecká základňa) Piešťany opustila letisko Trenčín.

K 31. 10. 2001 medzi hlavné zložky VzS patrili CRVO Zvolen, 3 letecké základne, 2 protiletadlové raketové brigády, spojovací prápor, prápor rádiolokačného prieskumu, prápor podpory velenia. V rokoch 2005 až 2006 nastali nasledujúce organizačné zmeny k 31. 12. 2005 – protiletadlová raketová brigáda Nitra s protiletadlovými raketovými skupinami v Nitre, Pezinku a Rožňave, 1. 4. 2006 samostatná dopravná letka Kuchyňa sa transformovala na dopravné letecké krídlo a transformáciou CRVO, práporu rádiolokačného prieskumu, spojovacieho práporu a práporu podpory velenia vznikla brigáda velenia, riadenia a prieskumu Zvolen. Na základe uvedených zmien hlavné zložky VzS tvorili: letecká základňa Sliač, letecká základňa Prešov, samostatná dopravná letka Kuchyňa, brigáda velenia, riadenia a prieskumu Zvolen a protiletadlová raketová brigáda Nitra s protiletadlovými raketovými skupinami v Nitre, Pezinku a Rožňave.

Prezident SR zapožičal v auguste 2002 leteckej základni Sliač čestný názov Letecká základňa generálmajora Otta Smika, v septembri 2003 leteckej základni Prešov čestný názov Letecká základňa generálplukovníka Jána Ambruša a dopravnému leteckému krídlu Kuchyňa v roku 2008 čestný názov Letecké krídlo generála Milana Rastislava Štefánika.

Veliteľstvo VzS prešlo k 1. 7. 2009 reorganizačnými zmenami, ktoré sledovali novú štruktúru GŠ Ozbrojených síl SR. Transformáciou odborov A1 až A7 boli vytvorené tri nosné odbory: odbor pre operácie, odbor podpory operácií a odbor rozvoja spôsobilostí.

ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA VZDUŠNÝCH SÍL OZBROJENÝCH SÍL SLOVENSKEJ REPUBLIKY (od 1. 4. 2006)

ORGANIZAČNÉ ZMENY V ROKU 2006:

- 1. 4. -transformáciou štyroch samostatných útvarov: CRVO, prRLPs VzS, prpv VzS a spojpr VzS vznikla bvrps. Tieto útvary plnili aj naďalej úlohy rovnakého charakteru ako doteraz, ale pod jedným velením. Nová organizačná štruktúra bvrps bola tvorená: OC, prRLPs VzS, spojpr VzS, prpv VzS a SkTLN;
- 1. 4. -sdl bola premenovaná na dlk, ktoré naďalej plne zabezpečovalo leteckú dopravu v OS SR.

POUŽITÉ SKRATKY:

- bvrps-brigáda riadenia, velenia a prieskumu;
- CRVO-Centrum riadenia vzdušných operácií;
- OC-operačné centrum;
- OS SR-Ozbrojené sily Slovenskej republiky;
- LZ-letecká základňa;
- prlb-protiletadlová raketová brigáda;
- prRLPs VzS-prápor rádiolokačného prieskumu, vzdušných síl;
- prpv VzS-prápor podpory velenia vzdušných síl;
- spojpr VzS-spojovací prápor vzdušných síl;
- dlk-dopravné letecké krídlo;

Súbežne so zmenami v štruktúre veliteľstva VzS boli k 1. 7. 2009 reorganizované ich zväzky a základne. Letecká základňa Sliach bola reorganizovaná na Zmiešané krídlo Sliach, letecká základňa Prešov na vrtuľníkové krídlo Prešov a dopravné letecké krídlo Kuchyňa na dopravné krídlo Kuchyňa. V protiletadlovej raketovej brigáde Nitra boli navýšené počty v dôsledku prepodriadenia dvoch protiletadlových batérií IGLA z podriadenosti veliteľstva PS do podriadenosti VzS.

Výzbroj VzS pozostáva zo stíhacích lietadiel MiG-29 Fulcrum, bojových vrtuľníkov Mi-24, dopravných lietadiel a vrtuľníkov, ako aj vrtuľníkov špeciálneho určenia (L-410 Turbolet, An-24 Coke, An-26 Curl, a vrtuľník Mi-17, Mi-8, Mi-2). Taktiež vo výzbroji sú aj cvičné lietadlá L-39 Albatros, L-29 Delfín. Vo výzbroji PVO VzS boli protiletadlové komplexy typu S-300 PMU.

VZDUŠNÉ SÍLY OZBROJENÝCH SÍL SLOVENSKEJ REPUBLIKY OD 1. 7. 2009

POZNÁMKY

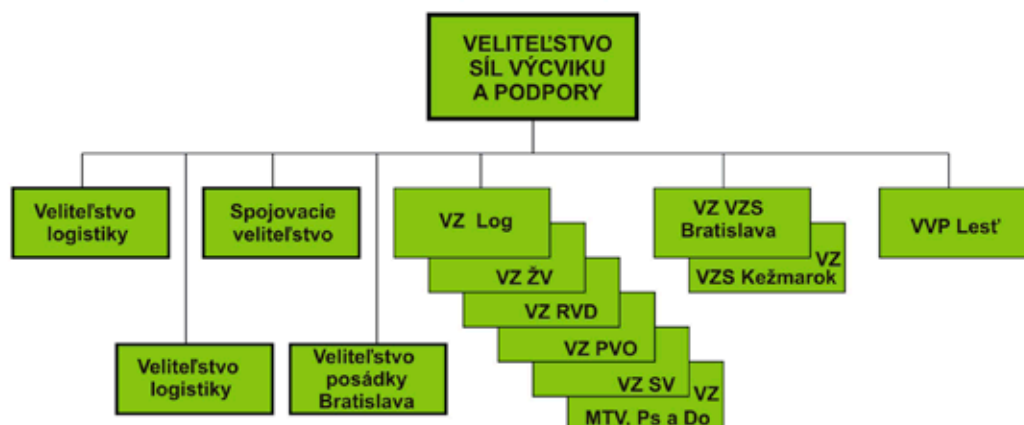
SILY VÝCVIKU A PODPORY

Sily výcviku a podpory (ďalej len „SvVaP“) boli zriadené zákonom č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách SR 1. júla 2002 a sú jednou z ich základných zložiek. Zabezpečujú základný a odborný výcvik profesionálnych poddôstojníkov a mužstva, prípravu pozorovateľov a jednotiek vysielaných do vojenských misií, ako aj logistickú podporu v rámci ozbrojených síl. Starajú sa o prevádzku komunikačných, informačných a bezpečnostných systémov, realizujú opatrenia na zaistenie ich bezpečnosti.

Za mimoriadnych opatrení majú za úlohu zmobilizovať vytvárané prvky v rámci Ozbrojených síl SR a realizovať opatrenia na zaistenie ich bezpečnosti a tiež zabezpečujú činnosť MO SR, GŠ a posádky Bratislava.

ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA PODRIADENÝCH ZLOŽIEK VELITELSTVA SÍL VÝCVIKU A PODPORY
OZBROJENÝCH SÍL SLOVENSKEJ REPUBLIKY
(k 21. 12. 2002)

VELITELSTVO SÍL VÝCVIKU A PODPORY:

- 1. 7. 2002 - bolo vytvorené Veliteľstvo výcviku v Martine,
- 1. 10. 2002 - do jeho podriadenosti prešlo:
  - Veliteľstvo logistiky v Trenčíne,
  - Spojovacie veliteľstvo v Novom Meste nad áhom,
  - Veliteľstvo posádky Bratislava,
  - VZ log, VZ ŽV, VZ RVD, VZ PVO, VZ SV, VZ MTV, Ps a Do,
  - VZ VZS a VVP Lešť.

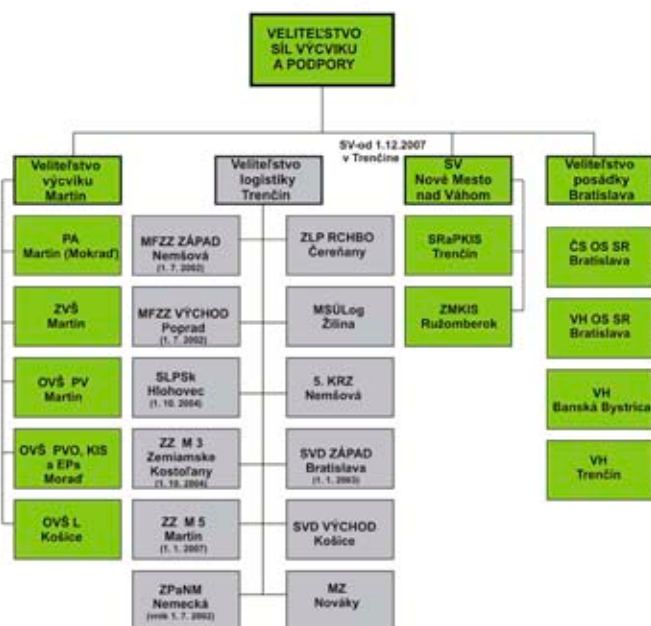
POUŽITÉ SKRATKY:

- VZ -výcviková základňa
- Log-logistika
- ŽV-ženijné vojsko
- RVD-raketové vojsko a delostrelectvo
- PVO-protivzdušná obrana
- SV-spojovacie vojsko
- MTV-mechanizované a tankové vojsko
- Ps a Do-prieskum a domobrana
- VZS-vojaci základnej služby
- VVP-vojenský výcvikový priestor

Veliteľstvo je dislokované v Trenčíne. Funkciu veliteľa SvVaP od ich vzniku v roku 2002 do decembra 2004 vykonával brigádny generál Ing. Milan Maxim, v rokoch 2004 – 2007 brigádny generál Ing. Ján Kačmár, 2007 – 2010 generálmajor Ing. Miroslav Kováč, 2010 – 2011 generálmajor Ing. Peter Vojtek, od decembra 2011 velil SvVaP zástupca veliteľa brigádny generál Ing. Jozef Pokorný, PhD. a od 7. 11. 2012 bol do funkcie vymenovaný brigádny generál Ing. Ľubomír Svoboda.

ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA PODRIADENÝCH ZLOŽIEK VELITELSTVA SÍL VÝCVIKU A PODPORY OZBROJENÝCH SÍL SLOVENSKEJ REPUBLIKY (2002-2008)

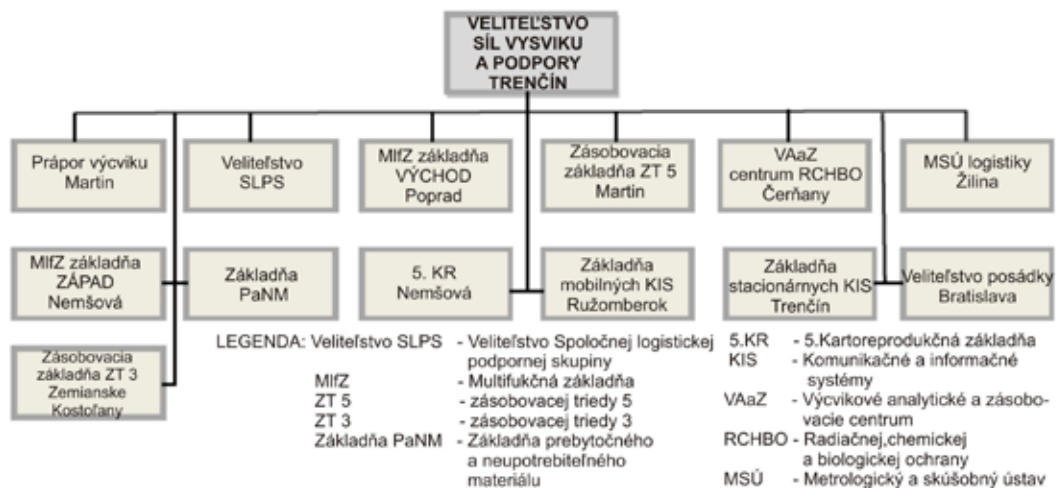
POUŽITÉ SKRATKY A VZNIK ORGANIZAČNEJ ŠTRUKTÚRY:

- MFZZ-Multifunkčná zásobovacia základňa;
- MSULog-Metrologický a skúšobný ústav logistiky;
- ČS OS SR-Čestná stráž Ozbrojených síl SR;
- OVŠ PV-Odborná výcviková škola pozemného vojska, vznikla 1. 10. 2004 na báze zrušenej Výcvikovej základne mechanizovaných a tankových vojsk, prieskumu a domobrany Martin;
- OVŠ L-Odborná výcviková škola letectva, 30. 9. 2006 zrušená;
- OVŠ PVO, KIS a EPs-Odborná výcviková škola protivzdušnej obrany, komunikačných a informačných systémov a elektronického prieskumu, vznikla 1. 10. 2004 v Mokradi, 1. 10. 2006 reorganizovaná začlenením OVŠ L Košice a vytvorením OVŠ L, PVO, KIS a EPs s dislokáciou na Mokrady a vytvorením detašovaného pracoviska v Košiciach;
- PA-Poddůstojnícka akadémia, vznikla 1. 1. 2003 v Mokradi, premenovaná do posádky Martin;
- ZvS-Základná výcviková škola, vznikla 1. 7. 2004 v Martine;
- SRaPKIS-Stredisko riadenia a prevádzky komunikačných a informačných systémov;
- KRZ-Kartoneprodukčná základňa;
- SLPSK-spoločná logistická podporná skupina;
- ZZ M 3-Zásobovacia základňa materiálovej triedy 3;
- ZPaNM-Základňa prebytočného a neupotrebiteľného materiálu;
- ZLP RCHBO-Základňa logistickej podpory radiačnej, chemickej a biologickej ochrany;
- ZM KIS-Základňa mobilných komunikačných a informačných systémov;
- SVD-Správa vojenskej dopravy;
- MZ-Muničná základňa;
- VH-Vojenská hudba.

Veliteľstvo SVaP v rozsahu svojej pôsobnosti velí silám výcviku a podpory v čase mieru a vojny, počas krízového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu. Riadilo veliteľstvo výcviku, veliteľstvo logistiky, spojovacie veliteľstvo a veliteľstvo posádky v Bratislave. Od svojho vzniku v roku 2002 do roku 2008 prešlo rôznymi organizačnými zmenami. K 1. 7. 2009 veliteľstvo kompletne reorganizovalo štruktúry velenia, keď zo šiestich odborov reálne boli vytvorené tri odbory – odbor pre operácie, odbor podpory operácií a odbor rozvoja spôsobilostí. Výrazné reorganizačné zmeny boli vykonané v štruktúre samotných síl výcviku a podpory. Bolo zrušené veliteľstvo logistiky a spojovacie veliteľstvo v Trenčíne. Pri reorganizácii veliteľstva výcviku vznikol prápor výcviku, ktorý bol organizačne vytvorený na rotnej štruktúre z rot základného výcviku, rot bojového výcviku, rot bojového zabezpečenia a bojovej podpory rot podpory velenia. Zároveň riadil stredisko výcviku odborností letectva, protivzdušnej obrany, komunikačných a informačných systémov a elektronického prieskumu a odbornú výcvikovú školu na Mokradi. Taktiež bola vykonaná zmena organizačnej štruktúry veliteľstva posádky Bratislava. Boli prehodnotené a optimalizované jeho štruktúry a jeho podriadených útvarov. Bola zrušená vojenská hudba Trenčín. Dňom 1. júla 2009 nastala aj zmena podriadenosti centra výnimočnosti zo štruktúry SVaP pod GŠ Ozbrojených síl SR.

Po zrušení veliteľstva logistiky v Trenčíne prešlo deväť logistických základní a útvarov do priamej podriadenosti veliteľstva SVaP, ktoré odborne riadi OdPO. Zrušenie spojovacieho veliteľstva vyvolalo zmenu podriadenosti základne mobilných komunikačných a informačných systémov Ružomberok priamo pod veliteľstvo SVaP a reorganizáciu strediska riadenia a prevádzky komunikačných a informačných systémov na základňu stacionárnych komunikačných a informačných systémov Trenčín, podriadenú priamo veliteľstvu síl.

POZNÁMKY

SILY VÝCVIKU A PODPORY OZBROJENÝCH SÍL SLOVENSKEJ REPUBLIKY
OD 1. 7. 2009

VOJENSKÉ ZDRAVOTNÍCTVO

Vojenské zdravotníctvo bolo zložkou Ozbrojených síl SR. Zrušením Úradu vojenského zdravotníctva MO SR a na zefektívnenie pôsobenia vojenského zdravotníckeho personálu v štruktúre Ozbrojených síl SR bolo zriadené 1. júla 2006 veliteľstvo vojenského zdravotníctva, ako zložka Ozbrojených síl SR. Od jeho vzniku do decembra 2007 bol jeho riaditeľom plukovník MUDr. Richard Kozár a od decembra 2007 do 1. marca 2008 bol riaditeľom veliteľstva plk. MUDr. Vladimír Lengvarský.

Dňa 31. 5. 2009 bolo zrušené veliteľstvo vojenského zdravotníctva a bol zriadený Úrad hlavného lekára Ozbrojených síl SR s riaditeľom – hlavným lekárom Ozbrojených síl SR. Úrad je dislokovaný v priestoroch Ústrednej vojenskej nemocnice v Ružomberku a v Liptovskom Mikuláši. Zabezpečuje velenie, riadenie a je najvyšším koncepčným orgánom vojenského zdravotníctva v rezorte obrany v čase mieru, vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu. Úrad okrem uvedených kompetencií odborne riadi, organizuje a koordinuje systémy vojenského zdravotníctva v útvaroch a zariadeniach Ozbrojených síl SR s rozsiahlymi väzbami na najvyššej celoštátnej a medzinárodnej úrovni.

3 CESTA DO NATO

V júni 1994 bola schválená Obranná stratégia SR, ktorá definovala našu bezpečnostno-politickú orientáciu na transatlantické a západoeurópske politické a bezpečnostné štruktúry. Najvýhodnejší variant zabezpečenia obranyschopnosti štátu predstavoval systém kolektívnej obrany, ktorý bolo možné zabezpečiť len cestou plnohodnotného členstva SR a jej ozbrojených síl v NATO.

V roku 1994 sa SR zapojila do programu Partnerstvo za mier, ktorého cieľom bolo zabezpečenie stability v strednej a východnej Európe. Cieľom vojenskej spolupráce bolo dosiahnutie požadovaného stupňa kompatibility a interoperability Armády SR s ozbrojenými silami štátov NATO, ako nevyhnutnej podmienky ich vzájomnej spolupráce a budúceho začlenenia Armády SR do vojenských štruktúr NATO. Účasť Armády SR na plnení úloh programu Partnerstvo za mier bola aktívna, zodpovedala zdrojom a možnostiam SR a bola doplnená širokou škálou aktivít s NATO a členskými štátmi aliancie na bilaterálnom aj multilaterálnom základe.

Významným medzníkom, ktorý ovplyvnil proces prípravy na vstup SR a jej ozbrojených síl do NATO, bol Washingtonský samit NATO v apríli 1999, ktorý potvrdil politiku otvorených dverí aliancie a súčasne ocenil postoj SR k vstupu do NATO po voľbách v roku 1998. Úspešným plnením úloh Národného programu prípravy SR na členstvo v NATO a rozvojom všestrannej spolupráce s armádami členských štátov NATO SR výrazne pokročila v napĺňaní politicko-vojenských kritérií vstupu SR a jej ozbrojených síl do NATO.

V rámci procesu transformácie a realizácie reforiem Armády SR sa vytvorili podmienky na vybudovanie Ozbrojených síl SR, ktoré boli porovnateľné s armádami členských štátov NATO. Zároveň by svojou štruktúrou, výzbrojou, technikou a počtami osôb zodpovedali reálnym možnostiam SR. Boli by to ozbrojené sily plne profesionálne, moderné, pripravené reagovať na hrozby rýchlo, presne a flexibilne, s možnosťou nasadenia do mnohonárodných a expedičných operácií.

Reforma Ozbrojených síl SR po teroristických útokoch na USA 11. septembra 2001 sa stala reálnou odpoveďou na dramatické premeny bezpečnostného prostredia súčasného sveta. Národný program prípravy SR na členstvo v NATO sa úspešne realizoval a SR na Pražskom samite NATO v novembri 2002 dostala pozvánku stať sa plnohodnotným členom aliancie. 29. marca 2004 sa SR stala členom NATO. Uzatvorila sa tak veľmi náročná etapa vo vývoji nášho štátu a jeho ozbrojených síl. Týmto historickým úspechom sa od prijatia Obrannej doktríny v roku 1994, keď SR prvýkrát oficiálne deklarovala svoj záujem o vstup do NATO, završila etapa dlhoročného úsilia SR, Ozbrojených síl SR a generálneho štábu.

4 PRÍSLUŠNÍCI OZBROJENÝCH SÍL SLOVENSKEJ REPUBLIKY V SLUŽBÁCH VLASTI, MIERU A STABILITY VO SVETE

KRÍZOVÝ STAV NA BALKÁNE

Príslušníci Ozbrojených síl SR sa aktívne zúčastnili na riešení krízového stavu na Balkáne. Na základe naliehavej potreby velenia UNPROFOR-u zabezpečiť náhradu za kanadský žienijný prápor, bol SR pridelený mandát na pôsobenie na Balkáne, a to v Chorvátsku a vo Východnom Slavónsku.

POZNÁMKY

Od 1. júla 1993 začal ženijný prápor pôsobiť v rámci mnohonárodných síl UNPROFOR (United Nations Protection Force – Ochranné sily OSN). Zabezpečovali ochranu obyvateľstva pred srbskými útokmi v Chorvátsku a neskôr sprevádzali konvoje humanitárnej pomoci v Bosne a Hercegovine (Na začiatku misie mal ženijný prápor 425 vojakov. Z dôvodu veľkého množstva plánovaných úloh bolo rozhodnuté v novembri 1993 NR SR o jeho rozšírení o 183 vojakov a približne o 100 kusov ženijnej techniky).

Operácia OSN UNPROFOR, prvá mierová misia na európskom kontinente, bola hodnotená ako jedna z najväčších operácií v histórii OSN. V závere tejto misie plnil ženijný prápor aj úlohy v prospech ochranných síl IFOR. Po splnení misie bol ženijný prápor nasadený vo východnom Slavónsku do operácií UNTAES (United Nations Transitional Authority in Eastern Slavonia, Baranja and Western Sirmium – Prechodná správa OSN pre východné Slavónsko, Bahránju a Západné Sirmium, časti Chorvátska). V rámci mandátu mierových síl OSN zabezpečovala misia demilitarizáciu územia, prispievala k vytváraniu podmienok na plynulý prechod regiónu východného Slavónska pod chorvátsku správu, monitorovala dodržiavanie záväzkov zúčastnených strán a vytváranie atmosféry dôvery medzi obyvateľstvom, bez ohľadu na ich etnický pôvod, ako aj dohliadala na bezpečný návrat utečencov do svojich domovov. Po splnení úloh v mierovej misii OSN UNTAES sa príslušníci ženijného práporu v januári a februári 1998 vrátili na Slovensko.

V rokoch 1993 – 1998 pôsobilo na Balkáne v mierových operáciách OSN viac ako 2 600 príslušníkov Armády SR, z toho 499 vojakov z povolania a viac ako 2 100 vojakov povolaných na vlastnú žiadosť zo zálohy.

K prioritným úlohám ženijnej jednotky so 40 príslušníkmi Ozbrojených síl SR, vyčlenených na humanitárnu podpornú operáciu „Humanitárna operácia NATO v Albánsku“ – AFOR pod vedením NATO v Albánsku, patrila výstavba a údržba táborov a opravy hlavných zásobovacích ciest.

Pod velením NATO vo februári 2002 bola do Kosova vyslaná spoločná jednotka – 1. čs. prápor KFOR v počte asi 400 českých a 100 slovenských profesionálov. Čs. prápor pôsobil v rámci mnohonárodnej brigády Stred pod operačným velením Fínska. Monitoroval priestory a objekty miestneho obyvateľstva, zaisťoval lokálnu infraštruktúru, zabezpečoval postupný a bezpečný návrat kosovských Srbov do svojich domovov. Súčasne poskytoval pomoc humanitárnym organizáciám v ich aktivitách na území Kosova, vytváral podmienky na obnovu mierového spoluzitia kosovských Srbov a Albáncov v operačnom priestore práporu.

Mierová misia OSN pre oblasť Bosny a Hercegoviny – SFOR (Stabilization Force, Bosna a Hercegovina, 1999 – 2003) bola zameraná na zaručenie stabilného bez-

pečnostného prostredia a zabezpečenie implementácie politických a vojenských aspektov Daytonskej mierovej dohody. V štábných štruktúrach SFOR boli zaradení ôsmi dôstojníci Ozbrojených síl SR. Títo plnili úlohy na hlavnom veliteľstve SFOR v Sarajeve a mnohonárodnej brigáde Sever so sídlom v Tuzle. Táto misia bola ukončená 1. 12. 2004.

Od augusta 2002 do decembra 2003 v rámci operácie NATO v misii SFOR v Bosne a Hercegovine plnila úlohy aj vrtuľníková jednotka Mi-17 SFOR Ozbrojených síl SR. Pôsobila v zostave Vrtuľníkovej jednotky holandského kráľovského letectva, v rámci ktorej vykonávala prepravy V.I.P., väčších jednotiek, materiálu, výzbroje a munície.

V decembri 2007 v rámci misie KFOR boli do Kosova vyslané dva dopravné vrtuľníky Mi-17M spolu s 35 členmi lietajúceho a zabezpečujúceho personálu – príslušníkov Ozbrojených síl SR. Jednotka pôsobila na celom území operácie KFOR, zabezpečovala prepravu osôb a materiálu, vykonávanie prieskumných a monitorovacích letov ale aj inú činnosť (hasenie vzniknutých požiarov). Misia bola ukončená v júni 2008. Následne v januári 2009 boli príslušníci Ozbrojených síl SR vyslaní na plnenie úloh zahraničnej misie v operácii KFOR v Kosove a ALTHEA v Bosne a Hercegovine. Dovedna bolo vyslaných 137 príslušníkov, z toho 5 žien.

V polovici februára 2009 odletela vrtuľníková jednotka do operácie ALTHEA na územie Bosny Hercegoviny. Pre vrtuľníkovú jednotku to bolo v poradí už tretie vyslanie. V minulosti pôsobila v rámci mierových ozbrojených síl SFOR a KFOR. Po ukončení operácie v decembri 2004 zostali štábni slovenskí dôstojníci slúžiť na veliteľstve NATO v Sarajeve (NATO HQ). Ich činnosť sa zameriavala na plnenie úloh v oblastiach logistiky, vzdušných operácií, civilno-vojenskej spolupráce a v oblasti evidencie, kontroly vývozu a dovozu zbraní a munície. Začiatkom roka 2007 sa znížil počet nasadených dôstojníkov na jedného.

Uvedené misie príslušníkov Ozbrojených síl SR pozitívne prispeli a prispievajú k riešeniu krízovej situácie a k celkovej stabilizácii pomerov na Balkáne.

ROZŠIROVANIE PÁSMA STABILITY A MIERU VO SVETE

Za 20 rokov významne prispievali príslušníci Ozbrojených síl SR v medzinárodných misiách k stabilizácii viacerých regionálnych konfliktov a kríz. Operujúc v rôznych kútoch sveta boli poslami mieru a stability pre miestne obyvateľstvo, ale aj významnými reprezentantmi svojej vlasti, slúžiacimi v záujme jej bezpečnosti a ďalšieho rozvoja. Príslušníci Ozbrojených SR pôsobili

POZNÁMKY

v misiách OSN UNAVEM II (United Nations Angola Verification Mission II – Kontrolná misia OSN v Angole 2), UNAVEM III a MONUA (United Nations Mission of Observers in Angola – Misia pozorovateľov OSN v Angole) v Angole, ako aj UNOSOM I (United Nations Operation in Somalia I – Operácia OSN v Somálsku 1) v Somálsku, UNOMIL (United Nations Observer Mission in Liberia – Pozorovateľská misia OSN v Libérii) v Libérii, UNOMUR (United Nations Observer Mission Uganda-Rwanda – Pozorovateľská misia OSN „Uganda-Rwanda“) v Ugande a Rwande a UNAMIR (United Nations Assistance Mission for Rwanda – Asistenčná misia OSN pre Rwandu) v Rwande. Od decembra 2000 do júla 2004 sa zúčastnili mierovej misie OSN UNMEE v Etiópii a Eritrei, kde plnili úlohy odminovania, opráv a stavby ciest i brodov, spevňovali plochy a iné stavebno-ženijné práce.

Kontingent príslušníkov Ozbrojených síl SR v rokoch 2001 – 2003 pôsobil najďalej zo všetkých, viac ako 15 000 km od domova a to v mierových silách OSN vo Východnom Timore. V týchto mimoriadne náročných podmienkach úspešne pracovala slovenská vojenská poľná nemocnica druhej úrovne, v miestnej terminológii nazývaná Forward Surgeon Team – predsunutý chirurgický tím. Začínala v rámci misie UNTAET (United Nations Transitional Authority in Eastern Slavonia, Baranja and Western Sirmium – Prechodná správa OSN v častiach Chorvátska) a jej hlavnou úlohou bolo poskytovať zdravotnú starostlivosť príslušníkom mierových síl UNMISET (United Nations Mission of Support In East Timor – Misia OSN pre podporu vo Východnom Timore) v sektore Západ pri hraniciach so Západným Timorom.

Slovenskí vojaci pôsobili od augusta 1988 do decembra 2005 v misii UNAMSIL (United Nations Mission in Sierra Leone – misia OSN v Sierra Leone) v Sierra Leone, kde monitorovali vojenskú a bezpečnostnú situáciu v krajine, dodržiavanie ľudských práv a proces demilitarizácie a demobilizácie. Vojensko-politická situácia v krajine sa postupne zlepšila a preto od 1. septembra 2004 slúžil v operácii iba jeden príslušník Ozbrojených síl SR. Operácia sa skončila v decembri 2005, keď bola úloha odzbrojenia splnená. Od júna 2001 sa plnili úlohy v misii UNFICYP na Cypre s poslaním zabrániť obnoveniu bojov medzi cyperskými Grékmi a Turkami, ako aj obnoviť a udržať právo a poriadok na ostrove. Hlavnou úlohou je formou pozorovania, hliadkovania a vyjednávania zabrániť opätovnému vypuknutiu bojov medzi gréckou a tureckou stranou. V zostave slovenského kontingentu je zaradená aj ženijná čata, ktorá zabezpečuje ženijné práce v celom priestore nárazníkovej zóny v prospech celej misie, ako aj vojenský policajti. Ďalšou časťou slovenského kontingentu je misia MOLO (Military Observer and Liaison Officer – vojenský pozorovateľ a styčný dôstojník), ktorej úlohou je zabezpečiť vyššiu formu komunikácie s veliteľmi zložiek miestnych síl. Koncom septembra 2011 sa počet nasadených vojakov znížil na 159. Taktiež od mája 1998 do 12. júna 2008 pôsobili vojaci Ozbrojených síl SR v rámci rakúskeho práporu AUSBATT v misii UNDOF (United Nations Disengagement Observer Force – Sily OSN pre dohľad nad oddelením znepriatelených strán) na Golanských výšinách, zabezpečovali pozorovanie, hliadkovanie a kontrolu režimu v zóne separácie, ktorá vznikla na Golanských výšinách po skončení bojov

medzi Izraelom a Sýriou. Stiahnutie kontingentu sa realizovalo postupne v dvoch etapách, 5. a 12. júna 2008. Slovenských vojakov v operácii nahradil chorvátsky kontingent. V operácii spolu slúžilo 1 100 slovenských vojakov, z toho 11 žien.

Slováci nechýbali ani v misiách OSN na Blízkom a Strednom východe – UNTSO v Sýrii a Libanone a UNGCI v Iraku. Od augusta 1998 slúžia v misii UNTSO (United Nations Truce Supervision Organization) dvaja slovenskí pozorovatelia. UNTSO je prvou mierovou operáciou organizovanou OSN po jej vzniku. Misia UNTSO bola založená v roku 1948 a trvá dodnes.

Príslušníci Ozbrojených síl SR sa aktívne zúčastňovali a zúčastňujú i na činnosti monitorovacích misií Európskeho spoločenstva a neskôr aj EÚ. Vyslali svojich dôstojníkov do misie ECMM (European Community Monitoring Mission) i do EUMM (European Union Monitoring Mission) na území bývalej Juhoslávie. Slovenskí vojaci zastávali a zastávajú v pozorovateľských a kontrolných misiách viacero významných postov.

V BOJI PROTI TERORIZMU

Obranná politika SR sa koncom 90. rokov realizovala v neustále meniacom sa prostredí. Nové bezpečnostné riziká, akými boli a sú medzinárodný terorizmus, sabotáže, proliferácia zbraní hromadného ničenia a sofistikovaných zbraňových systémov, nelegálna migrácia, šírenie drog, medzinárodne organizovaný zločin, ale aj zraniteľnosť informačných systémov, ohrozujú bezpečnosť štátov a koalícií. SR sa po teroristických útokoch na USA 11. 9. 2001 jednoznačne prihlásila k záverom vyhlásenia predstaviteľov EÚ zo 14. 9. 2001 o podpore silnej, trvalej a globálnej akcie proti terorizmu, ako aj k Akčnému plánu boja proti terorizmu EÚ.

V súvislosti so zmenou bezpečnostnej politiky NATO a v súlade s bezpečnostnou politikou SR sa na realizácii cieľov kampane Trvalá sloboda v Afganistane a Iracká sloboda v Iraku zúčastnili v rámci protiteroristických operácií aj príslušníci Ozbrojených síl SR.

V rámci operácie Trvalá sloboda odletela v auguste 2002 do Afganistanu jednotka slovenských ženistov a špecialistov. Hlavnou úlohou misie bolo obnovenie mierového života v Afganistane a eliminovanie pôsobenie teroristov z tejto časti sveta. Špeciálna ženijná jednotka vykonávala obnovu a údržbu letiskových plôch a letiskovej infraštruktúry na letisku Bagram.

USA v januári 2003 požiadalo SR o účasť v mnohonárodnej koalícii, ktorá sa pripravovala zasiahnuť proti režimu irackého diktátora Saddáma Husajna. SR do operácie Iracká sloboda poslala rotu radiačnej, chemickej a biologickej ochrany s humanitárnym poslaním, ktorá bola začlenená do spoločného 1. čs. protichemickeho práporu. Po premiestnení jednotky do oblasti Kuwait City začali Slováci a Česi hliadkovať v stanovenom priestore. Po začatí útoku na Irak, 20. 3. 2003, zintenzívnili monitorovanie radiačnej, chemickej a biologickej situácie. Po splnení úloh ukončila

POZNÁMKY

protichemická rota oficiálne svoju činnosť dňa 25. 5. 2003 v rámci účelového zoskupenia v Kuvajte.

Na posilnenie mieru pôsobila od augusta 2003 v Iraku, v rámci operácie Iracká sloboda, ženijná rota rozšírená o čatu prieskumu, obrany a ochrany. Slovenská jednotka bola začlenená do zostavy stabilizačných síl poľskej mnohonárodnej divízie (divízia pozostávala z príslušníkov armád 21 štátov) v sektore Stred – Juh medzi Bagdadom a Basrou. Rota plnila úlohy odminovania, likvidácie munície a výbušnín. Bola jedinou ženijnou jednotkou v rámci divízie, ktorá mohla plniť úlohy takéhoto druhu. Po konzultáciách so spojencami vláda SR prijala rozhodnutie a postupne stiahla slovenských vojakov z Iraku. V decembri 2007 návratom posledných dvoch dôstojníkov na Slovensko bola účasť SR v operácii Iracká sloboda ukončená.

V operácii ISAF v Afganistane (International Security Assistance Force – Medzinárodné bezpečnostné asistenčné sily) začala od 1. apríla 2004 pôsobiť na letisku KAIA (King Abdulaziz International Airport – Medzinárodné letisko Kráľa Abdula Aziza v Kábule) slovenská ženijná odminovacia jednotka v sile 17 vojakov, ktorá vykonávala odminovacie práce na odkrytých priestranstvách letiska.

V januári 2006 bol počet nasadených vojakov zvýšený pripojením stavebných ženistov, ktorí pôsobili v operácii koalíčných síl Trvalá sloboda. Bola vytvorená 57-členná ženijná jednotka, ktorá mala mandát na pôsobenie v operačnom priestore ISAF. Po premiestnení sa do priestoru na základňu KAF (Kandahar Airfield - Letecká základňa Kandahár), začala od 20. mája 2007 vykonávať ženijné práce v priestoroch základne (budovanie a rekonštrukciu prístávacích dráh, cestných stavieb a letiskových plôch a odminovanie).

Od februára 2008 začali na veliteľstve misie v Kábule pôsobiť traja dôstojníci Ozbrojených síl SR. V apríli 2008 sa ich počet zvýšil na štyroch, z ktorých traja plnili úlohy na regionálnom veliteľstve – Juh (RC-S – Regional Command – South) a jeden na veliteľstve ISAF (HQ) v Kábule. V priebehu rokov 2009 – 2010 sa počet slovenských štábných dôstojníkov na veliteľstvách ISAF v Afganistane zvýšil o 12 a o dvoch vojenských policajtov.

Príslušníci Ozbrojených síl SR v operácii ISAF plnia úlohy v rôznych oblastiach, na rôznych úsekoch a rôznych pozíciách. Od mája 2007 plnia úlohy v provinčných rekonštrukčných tímoch (maďarskom, holandskom a austrálskom) a v operačných výcvikových a styčných tímoch. Od septembra 2008 nepretržite pôsobí slovenská strážna rota v sile 53 vojakov, zabezpečujúca ochranu základne Holland patrolovaním a vykonávaním fyzickej kontroly osôb a techniky. Postupne sa počet slovenských vojakov niekoľkokrát zvyšoval a v septembri 2010 dosiahol počet 165. Vojaci postupne plnili úlohy spojené aj s patrolovaním na vozidlách v okolí základne v tzv. zóne so zvýšenou balistickou ochranou. Zároveň od decembra 2010 pôsobí v ope-

rácii štvorčlenný slovenský EOD tím, ktorý slúži pod americkým velením. Od augusta 2011 štvorčlenná prípravná skupina pripravovala podmienky na nasadenie jednotky špeciálneho zabezpečenia v sile 20 vojakov, plniacej úlohy od septembra 2011 na úseku prípravy afganských policajtov, ako aj úlohy v účasti na bojových operáciách.

Boj proti terorizmu zostáva aj naďalej jedným z hlavných cieľov bezpečnostnej politiky SR, a to nielen v rovine morálnej a formálnej podpory, ale najmä aktívnej účasti Ozbrojených síl SR v rámci spoločných operácií NATO. Preto SR pokladá vojenskú operáciu ISAF v Afganistane aj naďalej za prioritnú misiu v rámci plnenia úloh medzinárodného krízového manažmentu Ozbrojených síl SR.

Od vzniku samostatnej SR od roku 1993 pôsobili slovenskí vojaci pod zástavou OSN, OBSE, EÚ a NATO takmer v 30 operáciách. Za uvedený čas Slovensko vyslalo do viac ako 20 krajín viac ako 11 000 vojakov. Aj v súčasnosti SR pokračuje v aktívnej účasti na operáciách a misiách, v ktorých ku koncu roka 2011 v rôznych častiach sveta slúžilo takmer 550 príslušníkov Ozbrojených síl SR.

5 ZÁVER

Slovenská republika na zabezpečenie vlastnej obranyschopnosti, ako jednej zo základných funkcií samostatného suverénneho a zvrchovaného štátu si pred 20 rokmi vytvorila Armádu Slovenskej republiky. V rámci výstavby a realizácie prijatých strategických koncepcií bola umožnená jej postupná transformácia na Ozbrojené sily Slovenskej republiky. Ozbrojené sily SR prešli počas svojej existencie dlhodobým a náročným, ale nevyhnutným reformným procesom, súčasťou ktorého bola aj integrácia Slovenskej republiky do NATO a následne po našom prijatí za člena, k ich postupnému začleňovaniu do štruktúr Severoatlantickej aliancie.

Za obdobie 20 rokov Armáda SR a v súčasnosti Ozbrojené sily SR zodpovedne zabezpečovali a zabezpečujú obranyschopnosť a celistvosť Slovenskej republiky a významne sa podieľajú na zabezpečovaní obrany a bezpečnosti v kolektívnom obrannom systéme Severoatlantickej aliancie. Primerane svojej veľkosti a sile sa zúčastňujú na tvorbe medzinárodných vojenských štruktúr. Na presadzovanie svojich národných záujmov boli vyslaní príslušníci Ozbrojených síl SR do týchto vojenských štruktúr. Zastúpenie SR bolo zabezpečené vytvorením národných vojenských orgánov pri ich vojenských centrálnych orgánoch a účasť príslušníkov Ozbrojených síl SR priamo v týchto orgánoch, ako aj v ich veliteľských štruktúrach na všetkých úrovniach.

Výsledky, ktoré príslušníci ozbrojených síl SR za dve desaťročia dosiahli na rôznych medzinárodných cvičeniach a aktivitách doma i v zahraničí, operáciách na podporu mieru, v boji proti medzinárodnému terorizmu jednoznačne potvrdzujú ich vysoký stupeň odbornej spôsobilosti, pripravenosti a celkovej profesionálnej úrovne.